

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

اداره آموزش سطح یک

دفترچه سؤالات آزمون علمی سطح یک

اصول (الموجز) - پایه ۴

تعداد سؤالات	مدت آزمون
۵۰	۹۰ دقیقه

پنجشنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۴۰۳

توجه: لطفاً با دقت به سؤالات پاسخ دهید.
هر چهار پاسخ غلط، یک نمره منفی دارد.

سال تحصیلی ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲

۱. الأصول هو «علم يبحث فيه عن القواعد التي يتوصل بها إلى الأحكام الشرعية عن الأدلة أو ما ينتهي إليه المجتهد عند اليأس عن الأدلة الاجتهادية» و على ذلك فعلم ..... .
- أ. أصول الفقه من مبادئ الفقه التصورية ☐
- ب. أصول الفقه من مبادئ الفقه التصديقية ☐
- ج. الفقه من مبادئ أصول الفقه التصورية ☐
- د. الفقه من مبادئ أصول الفقه التصديقية ☐
- * إن للوضع في مقام التصور أقساماً أربعة: الوضع الخاص و الموضوع له الخاص و ...
۲. مراد از «الوضع الخاص» در این اقسام چیست؟
- أ. جعل اللفظ في مقابل المعنى الجزئى ☐
- ب. جعل اللفظ في مقابل المعنى المعين ☐
- ج. كون المعنى الملحوظ حين الوضع جزئياً ☐
- د. كون المعنى الملحوظ حين الوضع معيناً ☐
۳. چند خصوصیت از بین «معنای حرفی، وضع نوعی، اشتراک لفظی و اشتراک معنوی» بر هیئت «أفعل» انطباق دارد؟
- أ. یک خصوصیت ☐
- ب. دو خصوصیت ☐
- ج. سه خصوصیت ☐
- د. هر چهار خصوصیت ☐
۴. از بین «تبادر، صحت حمل شایع، اطراد و مراجعه به معجم لغوی» چند مورد به طور مستقل علامت حقیقت و مجاز به شمار می آید؟
- أ. یک ☐
- ب. دو ☐
- ج. سه ☐
- د. هر چهار مورد ☐
۵. کدام گزینه در باب ورود بحث علائم حقیقت و مجاز به تعریف علم اصول صحیح است؟
- أ. خارج از تعریف است؛ چون از مبادی علم اصول است ☐
- ب. خارج از تعریف است؛ چون از ملحقات علم اصول است ☐
- ج. داخل در تعریف است؛ چون از امارات شمرده می شود ☐
- د. داخل در تعریف است؛ چون از اصول شمرده می شود ☐
۶. کدام گزینه درباره «اصول لفظیه» صحیح است؟
- أ. از اصول است و حجیتش مستند به بنای عقلاست ☐
- ب. از اصول است و حجیتش مستند به دلیل عقلی است ☐
- ج. از امارات است و حجیتش مستند به بنای عقلاست ☐
- د. از امارات است و حجیتش مستند به دلیل عقلی است ☐
- المرتمی فی الدجی و المبتلى بعمی / و المشتكى ظمأ و المبتغى دینا
يأتون سدّته من كلّ ناحية / و يستفيدون من نعمائه عینا
۷. این بیت برای اثبات کدام مدعاست؟
- أ. استعمال المشترك في أكثر من معنى ☐
- ب. ثبوت الحقيقة الشرعية ☐
- ج. وضع المشتق للأعم من المتلبس و المنقضى ☐
- د. إمكان ألفاظ المترادفة و وقوعها في العربية ☐
۸. نزاع صحیح و اعم در «الفاظ عبادات» و «الفاظ معاملات به معنای مسببات» و «الفاظ معاملات به معنای اسباب» به چه نتیجه ای رسید؟
- أ. در اولی و دومی قائل شدیم به وضع برای صحیح و در سومی نزاع متصور نیست ☐
- ب. در اولی و سومی قائل شدیم به وضع برای صحیح و در دومی نزاع متصور نیست ☐
- ج. در اولی و دومی قائل شدیم به وضع برای اعم و در سومی نزاع متصور نیست ☐
- د. در اولی و سومی قائل شدیم به وضع برای اعم و در دومی نزاع متصور نیست ☐
۹. کدام گزینه از جهت حقیقت یا مجاز بودن با دیگر گزینه ها متفاوت است؟
- أ. کسی که تا دیروز عادل بود و امروز مرتکب کبیره شده ☐
- ب. قاضی شهر که روز تعطیل در خانه مشغول استراحت است ☐
- ج. شاعر توانمندی که مدتی است شعر نگفته ☐
- د. درختی که با رسیدن بهار میوه خواهد داد ☐
۱۰. در کدام مورد از هیئت امر «وجوب» فهمیده می شود؟
- أ. از مولا صادر شود ☐
- ب. از مستعلی صادر شود ☐
- ج. از مولای مستعلی صادر شود ☐
- د. از مولا یا مستعلی صادر شود ☐

* قوله: ﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ أى يغتسل و يلبس ثياباً بيضاء.

۱۱. در بررسی عبارت بالا کدام گزینه غلط است؟

أ. الأمر فى هذه الآية يدلّ على التكرار ☐

ب. استعملت بعض هذه الأفعال فى المعنى المجازى ☐

ج. الأمر و الفعلين المضارعين فيها تدلّ على الوجوب لولا القرينة على خلافه ☐

د. «يلبس» استعملت فى الإخبار عن وجود شىء فى المستقبل و النسبة الحدوثية ☐

۱۲. «امر عقيب الحظر» مجمل است یا مبين؟

أ. مبين ☐

ب. مجمل ☐

ج. همیشه مبين و گاهی مثال برای مجمل نیز می شود ☐

د. همیشه مجمل و گاهی مثال برای مبين نیز می شود ☐

۱۳. در عبارت ﴿أَوْفُوا بِالْعُقُودِ﴾ برای چند مورد از «مفهوم، عموم، أصالة الظهور، المدلول الالتزامى بحكم العقل» می توان مثال یافت؟

أ. چهار ☐

ب. سه ☐

ج. دو ☐

د. یک ☐

* مجتهدی با تمسک به خبر واحدی حکم به شکسته بودن نماز خود می کند. از طرفی بعد از اذان ظهر آب تا دو ساعت قطع است و او به دلیل عدم دسترسی به آب با تیمم نماز خود را شکسته در اول وقت می خواند. بعد از خواندن نماز، علم به عدم صحت آن خبر و کامل بودن نمازش پیدا می کند.

۱۴. این مجتهد باید از بین «اجزای امر ظاهری از واقعی، اجزای امر اضطراری از اختیاری و جواز بدار» کدام را قبول داشته باشد تا نیاز به اعاده نمازش نباشد؟

أ. اولی و دومی ☐

ب. اولی و سومى ☐

ج. دومی و سومى ☐

د. هر سه ☐

۱۵. کدام مقدمه داخل در نزاع «مقدمه واجب» است؟

أ. قدرت برای روزه ☐

ب. استطاعت برای حج ☐

ج. اجازه مالک در بیع فضولی ☐

د. خواندن نماز به چهار طرف در هنگام جهل به قبله ☐

۱۶. اگر غرض از ایجاب شىء را جعل داعی در مکلف بدانیم، در نزاع «مقدمه واجب» کدام قول را برمی گزینیم؟

أ. وجوب المقدمه شرعاً مطلقاً ☐

ب. وجوب المقدمه عقلاً مطلقاً ☐

ج. عدم وجوب المقدمه شرعاً مطلقاً ☐

د. عدم وجوب المقدمه شرعاً إجمالاً ☐

۱۷. «دفن میت» مثال برای کدام واجب نیست؟

أ. مطلق ☐

ب. مشروط ☐

ج. توصلى ☐

د. موقت ☐

۱۸. مثال کدام واجب، غلط است؟

أ. عینی: خصال كفارة افطار عمدی رمضان ☐

ب. تعیینی: نماز میت ☐

ج. غیرى: تیمم ☐

د. موسّع: روزه ☐

۱۹. عبارت «يجب استقبال القبلة و لكن لا يجب استدبار الجدى» در رد کدام مسلک آمده است؟

أ. مسلک العينية فى الضدّ العامّ ☐

ب. مسلک الجزئية فى الضدّ العامّ ☐

ج. مسلک الالتزام فى الضدّ العامّ ☐

د. مسلک التلازم فى الضدّ الخاصّ ☐

۲۰. کدام مورد قطعاً از «مصادیق حقیقی نهی» نیست؟

أ. قول المولا لعبده: لا تصلّ فى الحمام و إن كانت صحيحة ☐

ب. قول الطبيب للمريض عقيب الأمر بشرب الدواء: لا تشرب ☐

ج. قول الله لأهل النار لغرض التحقير و الإهانة: ﴿لَا تَكْلُمُونَ﴾ ☐

د. قول الصديق لصديقه: لا تذهب ☐

۲۱. کدام گزینه در باب «دلالت نهی بر فور و تکرار» صحیح است؟

أ. يدلّ عليهما وضعاً ☐

ب. يدلّ عليهما عقلاً لا وضعاً ☐

ج. لا يدلّ عليهما وضعاً و لا عقلاً ☐

د. لا يدلّ عليهما وضعاً لكن يدلّ على الأوّل عقلاً ☐

۲۲. مکلفی روزه‌دار با علم به اینکه فرو بردن سر در زیر آب، مبطل روزه است، در وسعت وقت و با امکان غسل ترتیبی، عمداً غسل واجب ارتماسی انجام می‌دهد. کدام گزینه در صحت و بطلان غسل او صحیح است؟

- ا. اجتماع موردی است و قائل به جواز و امتناع، غسل را صحیح می‌دانند ☐
- ب. اجتماع آمری است و قائل به جواز و امتناع، غسل را باطل می‌دانند ☐
- ج. اگر چه اجتماع مأموری است، قائل به جواز و امتناع، غسل را باطل می‌دانند ☐
- د. اجتماع مأموری است و قائل به جواز غسل را صحیح می‌داند ☐

۲۳. ربط بین قول به جواز و امتناع اجتماع امر و نهی با اینکه متعلق احکام عناوین‌اند یا افعال مکلف (معنونات) چیست؟

- ا. قائل تعلق احکام به عناوین، قائل به جواز می‌شود ☐
- ب. قائل تعلق احکام به معنونات، قائل به جواز می‌شود ☐
- ج. قائل تعلق احکام به عناوین، هم می‌تواند قائل به جواز شود، هم امتناع ☐
- د. قائل تعلق احکام به معنونات، نه می‌تواند قائل به جواز شود، نه امتناع ☐

۲۴. مسأله «اجتماع الأمر و النهی» در کدام فرض از مصادیق مسأله «اقتضاء النهی للفساد» می‌شود؟

- ا. در مسأله قائل به جواز شویم ☐
- ب. در مسأله قائل به امتناع و ترجیح جانب نهی شویم ☐
- ج. در مسأله قائل به امتناع و ترجیح جانب امر می‌شویم ☐
- د. این دو مسأله به هم ربطی ندارند و هیچ‌گاه یکی، مصداق دیگری نمی‌شود ☐

۲۵. حکم کدام نهی از جهت «اقتضای فساد» با دیگر موارد متفاوت است؟

- ا. النهی التحريمی بالعبادة ☐
- ب. النهی الإرشادی بالعبادة ☐
- ج. النهی التحريمی بالمعاملة ☐
- د. النهی الإرشادی بالمعاملة ☐

۲۶. آیه «وَإِذَا نَلَيْتَ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا» مثال برای کدام اصطلاح است؟

- ا. مفهوم شرط ☐
- ب. دلالت تنبیه ☐
- ج. دلالت اشاره ☐
- د. دلالت اقتضا ☐

۲۷. دلالت جمله شرطیه بر مفهوم، متوقف بر اثبات اموری است. این امور در جملات شرطیه مفهوم‌دار با چه چیزی ثابت شده است؟

- ا. با وضع ☐
- ب. با انصراف ☐
- ج. با حکم عقل ☐
- د. بخشی با وضع و بخشی با حکم عقل ☐

۲۸. بحث از تداخل ..... متوقف است بر این که ما قول به ..... را پذیرفته باشیم.

- ا. اسباب - تداخل مسببات ☐
- ب. اسباب - عدم تداخل مسببات ☐
- ج. مسببات - تداخل اسباب ☐
- د. مسببات - عدم تداخل اسباب ☐

۲۹. تفاوت قید احترازی و قید توضیحی از جهت مفهوم‌گیری از آن قید چیست؟

- ا. هیچ‌کدام مفهوم ندارند مگر با قرینه ☐
- ب. اولی مفهوم ندارد مگر با قرینه و دومی نمی‌تواند مفهوم داشته باشد ☐
- ج. اولی مفهوم دارد هر چند بدون قرینه و دومی مفهوم ندارد مگر با قرینه ☐
- د. اولی مفهوم دارد هر چند بدون قرینه و دومی نمی‌تواند مفهوم داشته باشد ☐

۳۰. دلالت جمله «ما جاء القوم إلّا زیداً» بر «آمدن زید» چه دلالتی است؟

- ا. منطوقی است اگر «إلّا» استثنائیه باشد ☐
- ب. مفهومی است اگر «إلّا» استثنائیه باشد ☐
- ج. منطوقی است چه «إلّا» استثنائیه باشد، چه وصفیه ☐
- د. مفهومی است چه «إلّا» استثنائیه باشد، چه وصفیه ☐

۳۱. در عدم حجیت کدام عنوان اختلافی نیست؟

- ا. غایت ☐
- ب. لقب ☐
- ج. عدد ☐
- د. وصف ☐

۳۲. بنابر حجیت مفهوم وصف و لقب و شرط و غایت، کدام جمله از جهت مفهوم داشتن با بقیه متفاوت است؟

- ا. أكرم الإنسان الناطق ☐
- ب. اختن (ختنه کن) الولد ☐
- ج. إن ركب الأمير فخذ ركابه ☐
- د. فاغسلوا أيديكم إلى المرافق ☐

۳۳. عبارت «أكرم العلماء» را یک مرتبه شخصی به شوخی بیان می‌کند و یک مرتبه مولا آن را می‌گوید و بعد با مخصصی منفصل آن را تخصیص می‌زند. کدام گزینه درباره «أكرم العلماء» در این دو کاربرد صحیح است؟

ا. هر دو فقط دلالت تصویری دارند ☐ ب. هر دو فقط دلالت تصویری و اراده استعمالی دارند ☐

ج. در دومی اراده جدی نیز وجود دارد؛ بر خلاف اولی که اراده استعمالی دارد ☐ د. در دومی اراده استعمالی نیز وجود دارد؛ بر خلاف اولی که فقط دلالت تصویری دارد ☐

* المسألة الأولى: إذا خصَّص العام و أريد به الباقي فهل هو مجاز أو لا؟ فهنا أقول: منها أنه مجاز مطلقاً ومنها أنه حقيقة مطلقاً
المسألة الثانية: إذا كان هناك عامٌ قد خصَّص بمخصَّص و شك في تخصيصه بالنسبة إلى فرد آخر اختلفوا في جواز التمسك بالعام على قولين: الأول جواز التمسك به و الثاني عدم جواز التمسك به

۳۴. اگر در مسأله اول قائل شویم به ..... ، در مسأله دوم ..... .

ا. حقیقت - قائل می‌شویم به جواز ☐ ب. حقیقت - قائل می‌شویم به عدم جواز ☐

ج. مجاز - ممکن است قائل شویم به جواز یا عدم جواز ☐ د. حقیقت - ممکن است قائل شویم به جواز یا عدم جواز ☐

۳۵. عبارت «أعتق أي رقية شئت» مثال برای کدام یک از «اطلاق» و «عموم» است؟

ا. هیچ‌کدام ☐ ب. اطلاق ☐ ج. عموم ☐ د. هر دو ☐

۳۶. کدام گزینه در تعارض «یک عام منطوقی» با «یک خاص که مفهوم مخالف باشد»، صحیح است؟

ا. عام مقدم می‌شود؛ به دلیل قوی‌تر بودن دلالت منطوقی از دلالت مفهومی ☐ ب. خاص مقدم می‌شود؛ به دلیل قوی‌تر بودن دلالت مخصص از دلالت عموم ☐

ج. کلام مجمل می‌شود و به هیچ‌کدام از عام و خاص عمل نمی‌شود ☐ د. هر کدام اظهر از دیگری بود مقدم می‌شود ☐

۳۷. کدام گزینه درباره «نسخ در احکام الهی» غلط است؟

ا. هو رفع للحکم واقعاً ☐ ب. هو تخصیص فی الأزمان ☐

ج. یلزم ورود الناسخ بعد وقوع العمل بالمنسوخ فترة ☐ د. لم يشملہ الحکم المنسوخ من أول الأمر حسب إرادته الجدیه ☐

۳۸. دلالت «الفاظ مطلق» بر «اطلاق» چگونه است؟

ا. همیشه وضعی است ☐ ب. همیشه به حکم عقل است ☐ ج. غالباً وضعی و گاهی به حکم عقل است ☐ د. غالباً به حکم عقل و گاهی وضعی است ☐

۳۹. سعید در امتحان اصول از باب «مطلق و مقید» سه گزاره زیر را نوشته است. اگر هر گزاره درست، یک نمره داشته باشد، چند نمره به سعید تعلق می‌گیرد؟

_ اگر شک کنیم که متکلم در مقام بیان است، کلام مجمل می‌شود.

_ در جمع بین «أعتق رقبة للكفارة» و «أعتق رقبة مؤمنة للكفارة» مقید حمل می‌شود بر استحباب.

ا. صفر ☐ ب. یک ☐ ج. دو ☐ د. سه ☐

* إذا أخبر أحد الصائم بدخول الليل فأفطر الصائم و يظهر الخلاف فوجب عليه القضاء و الكفارة لاقتضاء الأصل بعدم دخول الليل و عدم جواز الإفطار و إن لم يظهر الخلاف فالإثم خاصة.

۴۰. فتوای فقهی فوق برگرفته از کتاب شریف لمعه و گزینه‌های زیر مستفاد از آن است. کدام گزینه مخالف با آموخته‌های اصولی شماست؟

ا. تقدم اصل بر خبر ☐ ب. گناه مُفطر در صورت صحت خبر ☐

ج. وجوب قضا و كفارة در صورت ظهور خلاف ☐ د. عدم جواز افطار مستند به اصل ☐

۴۱. شارع در کدام «قطع» می‌تواند تصرف کند؟

ا. قطع القطع فی مورد النجاسات ☐ ب. القطع الإجمالی ☐ ج. قطع المجتهد بالنسبة إلى المقلد ☐ د. قطع الشاهد بالنسبة إلى نفسه ☐

۴۲. کدام گزینه توضیح «غیر مستقلات عقلیه» است؟

- ا. حکم العقل بالملازمة بين الحكمين الشرعيين أو بعدمها ☐
- ب. حکم العقل بالملازمة بين الحكمين العقلين أو بعدمها ☐
- ج. حکم العقل بالملازمة بين الحكم الشرعي و الحكم العقلي أو بعدمها ☐
- د. حکم الشرع بالملازمة بين الحكم الشرعي و الحكم العقلي أو بعدمها ☐

۴۳. عرف و سیره در چند امر از «استکشاف حکم شرعی، تبیین و تحدید مفاهیم، تشخیص مصادیق» می تواند مرجع واقع شود؟

- ا. هر سه ☐
- ب. دو ☐
- ج. یک ☐
- د. صفر ☐

۴۴. ابن قبه در باب «تعبد به ظنون» قائل به چیست؟

- ا. امتناع ذاتی دارد ☐
- ب. امکان ذاتی و امتناع وقوعی دارد ☐
- ج. امکان ذاتی و وقوعی دارد ولی واقع نشده است ☐
- د. امکان ذاتی و وقوعی دارد و واقع هم شده است ☐

* «قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفَتَرُونَ»

۴۵. کدام گزینه درباره «خروج ظواهر از مؤدای آیه» صحیح است؟

- ا. خارج عن عمومها تخصّصاً لأنها من القطعیات ☐
- ب. خارج عن عمومها تخصّصاً لأنها من القطعیات ☐
- ج. خارج عن عمومها تخصّصاً لأنها من الظنون المعتبرة ☐
- د. خارج عن عمومها تخصّصاً لأنها من الظنون المعتبرة ☐

۴۶. کدام گزینه درباره «استدلال به مفهوم شرط آیه نبأ برای اثبات حجیت خبر عادل» صحیح است؟

- ا. تدلّ علیها بمفهومها ☐
- ب. لا تدلّ علیها لأنه لم یکن لها مفهوم لعدم علیّة الشرط للجزاء ☐
- ج. لا تدلّ علیها لأنه لم یکن لها مفهوم لعدم انحصار العلیّة فیها ☐
- د. لا تدلّ علیها لأنه لم یکن لها مفهوم لأنه من قبیل السالبة بانتفاء الموضوع ☐

۴۷. بهترین دلیل برای «اثبات حجّیت خبر واحد» چیست؟

- ا. آیات ☐
- ب. روایات ☐
- ج. سیره عقلایی ☐
- د. اجماع ☐

۴۸. کدام گزینه درباره «اجماع محصل» غلط است؟

- ا. الإجماع لا یعدّ من مصادر التشريع ☐
- ب. الإجماع المدركی حجة لكشفه عن مستند معتبر ☐
- ج. الإجماع بما هو هو ليس بحجة ☐
- د. الإجماع المعتبر یلازم القطع بالحجة ☐

۴۹. کدام گزینه درباره «حجّیت اجماع منقول» صحیح است؟

- ا. حجة مطلقاً ذاتاً ☐
- ب. حجة مطلقاً عرضاً ☐
- ج. حجة إجمالاً عرضاً ☐
- د. ليس بحجة مطلقاً ☐

۵۰. محمد و علی و حسن و حسین چهار مجتهدند که برای استنباط حکمی، هیچ دلیل معتبری جز خبر ثقه‌ای که واضح‌الدلالة است، پیدا نکرده‌اند. پس از دیدن خبر، محمد به مطابقت با واقع این خبر، ظن دارد. علی همچنان شکش به واقع از بین نرفته است. حسن به عدم مطابقت با واقع این خبر ظن دارد و حسین با ادله‌ای که می‌داند نامعتبرند، به عدم مطابقت این خبر با واقع یقین دارد. این خبر برای کدام فرد حجت است؟

- ا. محمد ☐
- ب. محمد و علی ☐
- ج. محمد و علی و حسن ☐
- د. هر چهار نفر ☐